VENDIM
Nr. 52, datë 5.12.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar	i	Gjykatës	Kushtetuese
Vladimir Kristo	Anëtar	i	“	“
Xhezair Zaganjori	Anëtar	i	“	“
Vitore Tusha	Anëtare	e	“	“
Sokol Berberi	Anëtar	i	“	“
Altina Xhoxhaj	Anëtare	e	“	“
Admir Thanza	Anëtar	i	“	“
Fatmir Hoxha	Anëtar	i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 28.06.2012 mori në shqyrtim, në seancë gjyqësore, çështjen nr. 20 Akti, që i përket:

KËRKUES: Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier; Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar me autorizim nga Arjeta Cefa;

Këshilli i Ministrave, përfaqësuar me autorizim nga Marsida Xhaferllari;

Avokatura e Shtetit, përfaqësuar me autorizim nga Manjola Trungaj;

“CEZ Shpërndarje” sh.a. Tiranë, përfaqësuar me prokurë nga av.Sokol Nako dhe juristja Aurora Limadhi.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën, i ligjit nr.8662, datë 18.09.2000 “Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike”, ndryshuar me ligjin nr.8735, datë 01.02.2001 “Për një shtesë në ligjin nr.8662, datë 18.09.2000 ‘Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike’”, i shtuar me ligjin nr.10486, datë 26.11.2011 “Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike”.

BAZA LIGJORE: Nenet 134/1, shkronja “d” dhe 145/2 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Bashkim Dedja, shqyrtoi pretendimet e gjykatave referuese, të cilat kërkuan shfuqizimin e ligjit; prapësimet e subjekteve të interesuara, të cilat kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës dhe pasi e diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr.4, datë 26.03.2012, ka vendosur pezullimin e gjykimit të çështjes me paditës: Pompë Uji Selishtë, komuna Cakran; të paditur: “CEZ Shpërndarje” sh.a., përmbaruesi gjyqësor privat VSH; me objekt: deklarimin e pavlefshmërisë së titujve ekzekutivë, faturat e shitjes së energjisë elektrike (…) dhe dërgimin e çështjes Gjykatës Kushtetuese, për t’u shprehur në lidhje me kushtetutshmërinë e ligjit nr.8662, datë 18.09.2000 “Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike”, me ndryshimet përkatëse.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin e datës 10.04.2012, ka vendosur pezullimin e gjykimit të çështjes, me kërkues: “CEZ Shpërndarje” sh.a., me objekt: lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për faturat e energjisë elektrike për abonentin K.S. dhe dërgimin e çështjes Gjykatës Kushtetuese, për t’u shprehur në lidhje me kushtetutshmërinë e ligjit nr.8662, datë 18.09.2000 “Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike”, me ndryshimet përkatëse.

3. Ligji nr.8662, datë 18.09.2000 "Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike", i ndryshuar me ligjin nr.8735, datë 01.02.2001 "Për një shtesë në ligjin nr.8662, datë 18.09.2000 "Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike'", i shtuar me ligjin nr.10486, datë 26.11.2011 "Për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike" (në vazhdim ligji për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike), i cili përbëhet vetëm nga 3 nene, në nenin 1 ka këtë përmbajtje: "*Fatura tatimore e konsumit, të shitjes, të blerjes dhe faturat e shërbimit të transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike, sipas modelit të caktuar nga Ministria e Financave, në zbatim të nenit 36 të ligjit nr.7928, datë 27.4.1995 "Për tatimin mbi vlerën e shtuar", është titull ekzekutiv dhe ngarkohen zyrat e përmbarimit me ekzekutimin e tyre*".

4. Gjatë shqyrtimit paraprak, Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, më datë 14.05.2012, vendosi kalimin në seancë plenare të çështjeve me kërkues: Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier dhe Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë (gjykatat referuese), duke i bashkuar në një të vetme.

II

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier ka vënë në dyshim kushtetutshmërinë e ligjit për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike, duke parashtruar këto argumente:

5.1 Përcaktimi i një akti si titull ekzekutiv do të thotë që ky i fundit t'i nënshtrohet procedurës së ekzekutimit, pa e marrë konfirmimin e ekzistencës së tij përmes një procesi të rregullt ligjor. Në këtë kuptim cenohet e drejta e pronësisë e debitorit, nëpërmjet një procesi jo të rregullt ligjor, sepse procedura e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit nuk përmbush standardet e këtij procesi. Edhe sikur kufizimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor të jetë bërë për mbrojtjen e interesave publikë, sipas kritereve të nenit 17 të Kushtetutës, ai nuk është proporcional me gjendjen që e ka diktuar atë.

5.2 Në nenin 510/e të Kodit të Procedurës Civile (KPC), është parashikuar se edhe akte të tjera sipas ligjeve të veçanta quhen tituj ekzekutivë dhe ngarkohet zyra e përmbarimit për ekzekutimin e tyre. Me "*ligje të veçanta*" duhet të kuptohen ligje të barasvlefshme me KPC-në, pra ligje që miratohen me shumicë të cilësuar, ndërsa ligji për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike është bazuar në nenin 78 dhe 83/1 të Kushtetutës, duke u miratuar me shumicë të thjeshtë.

5.3 Ligji për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike ka përmbajtje evazive, duke i lënë hapësirë interpretimi gjyqtarit të zakonshëm. Ligji nuk ka të qartë objektin, qëllimin e ligjvënësit dhe përkufizimet. Duke mos i pasur të qarta këto elemente, kuptimi i termit "faturë e konsumit të energjisë elektrike" nga pikëpamja e përmbajtjes së detyrimit që duhet të ketë një faturë konsumi e energjisë elektrike, është i vështirë të gjendet, prandaj dhe ky ligj cenon hapur parimin e sigurisë juridike.

6. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë ka vënë në dyshim kushtetutshmërinë e ligjit për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike, duke parashtruar këto argumente:

6.1 Procesi gjyqësor i lëshimit të urdhërimit të ekzekutimit është një proces pa palë kundërshtare. Subjekti ndaj të cilit kërkohet lëshimi i urdhrit të ekzekutimit nuk thirret në gjykim, nuk dëgjohet, nuk mund të njihet me argumentet dhe provat e palës kërkuese, të debatojë në lidhje me to dhe të mbrohet. Për rrjedhojë, debitori/individi nuk gëzon të drejtën për një proces të rregullt ligjor të parashikuar nga neni 42/1 i Kushtetutës. Për më tepër, ky ligj nuk përmbush kriteret e kërkuara nga neni 17 i Kushtetutës në rastin e kufizimeve të të drejtave të njeriut.

6.2 "CEZ Shpërndarje" sh.a. është regjistruar si shoqëri tregtare dhe vepron në treg si furnizuese e energjisë elektrike me kontratë. Kontrata mes CEZ sh.a. dhe abonentit është kontratë individuale mes dy subjekteve të barabarta, të cilat çdo konflikt që buron prej saj duhet ta zgjidhin me padi themeli në gjykatë.

6.3 Ligji vjen në kundërshtim me parimin e shtetit të së drejtës dhe me parimin e sigurisë juridike. Si pasojë e paqartësisë dhe mungesës së parashikimeve tekstuale ligjore, në çështjet civile, me objekt lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për faturat e energjisë elektrike janë konstatuar praktika të ndryshme të gjykatave lidhur me faktin nëse kamatëvonesat janë tituj ekzekutivë, si pjesë përbërëse e faturës së energjisë elektrike.

7. ***Kuvendi***, si palë e interesuar, ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, duke parashtruar këto argumente:

7.1 Gjykatat referuese nuk duhet të legjitimohen, sepse nuk ekziston lidhje e drejtpërdrejtë mes

ligjit të kundërshtuar dhe zgjidhjes së çështjes konkrete. Gjatë parashtrimeve, edhe pse kanë kërkuar në objekt vlerësimin e papajtueshmërisë së ligjit për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike me Kushtetutën, gjykatat referuese në fakt kanë kundërshtuar nenin 510/e të KPC-së.

7.2 Ligji për atribuimin e titullit ekzekutiv të faturës së energjisë elektrike është miratuar me qëllim për t'i ofruar një shërbim sa më të mirë konsumatorëve shqiptarë.

7.3 Ligji kufizon të drejtën për një proces të rregullt ligjor, duke plotësuar dy kriteret e kërkuara nga neni 17 i Kushtetutës, për shkak të një interesi publik dhe duke mos cenuar thelbin e së drejtës, garantuar nga neni 609 i KPC-së.

8. ***Këshilli i Ministrave***, si palë e interesuar, ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, duke parashtruar këto argumente:

8.1 Gjykatat referuese nuk kanë ngritur pretendime të natyrës kushtetuese, por pretendime që kanë lidhje me interpretimin dhe unifikimin e zbatimit të ligjit.

8.2 Ligji për atribuimin e titullit ekzekutiv të faturës së energjisë elektrike është i qartë, i kuptueshëm, pa mangësi të teknikës legjislative dhe, si i tillë, ai nuk cenon sigurinë juridike.

8.3 Kontrata mes "CEZ Shpërndarje" sh.a. dhe konsumatorëve nuk është një marrëdhënie kontraktuale vetëm mes palëve private, duke qenë se CEZ sh.a. mbart mbi vete interes publik, prandaj dhe këto subjekte nuk mund të trajtohen në mënyrë të njëjtë.

9. ***Avokatura e Shtetit***, si palë e interesuar, ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, duke parashtruar këto argumente:

9.1 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier nuk legjitimohet në këtë proces, sepse nuk plotëson kriterin "lidhje e drejtpërdrejtë" mes çështjes në shqyrtim dhe ligjit. Ajo ka pasur për shqyrtim çështjen me objekt pavlefshmërinë e titullit ekzekutiv, sipas nenit 609 të KPC-së, dhe jo lëshimin e titullit ekzekutiv të faturës së energjisë elektrike.

9.2 CEZ sh.a. është një operator shumë i rëndësishëm në tregun e energjisë elektrike, mbarëvajtja e të cilit, edhe pse shoqëri private, mbart interes publik, si operator i vetëm i licencuar për furnizimin dhe shpërndarjen e energjisë elektrike.

9.3 Përzgjedhja e ligjvënësit, nëpërmjet atribuimit të titullit ekzekutiv faturës së energjisë elektrike, është proporcionale me gjendjen që e ka diktuar atë, që është vështirësia në mbledhjen e detyrimeve të konsumatorëve të energjisë elektrike dhe, për rrjedhojë, dhe ndikimi negativ në cilësinë e ofrimit të shërbimit.

10. "***CEZ Shpërndarje" sh.a.*** si palë e interesuar, ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur këto argumente:

10.1 Të drejtat themelore janë të kufizueshme sipas nenit 17 të Kushtetutës dhe jurisprudencës së GJEDNJ-së. Ligji, i cili parashikon atribuimin si titull ekzekutiv të faturës së energjisë elektrike, është bërë për të mbrojtur një interes publik dhe të drejtat e subjekteve të tjera, nga pasojat që mund të vijnë nga mospagimi në kohë e në mënyrë të plotë i detyrimeve që rrjedhin nga furnizimi me energji elektrike.

10.2 CEZ sh.a. është i detyruar t'ia ofrojë shërbimin të gjithë konsumatorëve tariforë pa përjashtim, pavarësisht vendndodhjes, statusit social apo situatës ekonomike e financiare të tyre. Pamundësia e përzgjedhjes së konsumatorëve shkakton drejtpërdrejt vështirësi në ekzekutimin e detyrimeve mujore të energjisë elektrike.

10.3 Ligji nuk shkel parimin e barazisë, sepse rregullat për ekzekutimin e faturës së energjisë elektrike zbatohen njësoj ndaj të gjithë kategorisë së konsumatorëve. Edhe sikur të kishte cenim, barazia duhet parë e lidhur ngushtë me pozicionin e palëve, që në këtë rast janë në pozita objektivisht të ndryshme.

III

Për legjitimimin e gjykatave referuese

11. Fillimisht Gjykata Kushtetuese (Gjykata) çmon të shprehet në lidhje me legjitimimin e gjykatave referuese, sepse subjektet e interesuara, përkatësisht Kuvendi dhe Avokatura e Shtetit, në prapësimet e tyre kanë dhënë disa argumente për mungesën e lidhjes së drejtpërdrejtë mes ligjit për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike, që është çmuar si i papajtueshëm

me Kushtetutën, dhe zgjidhjes së çështjes konkrete.

12. Gjykata është shprehur vazhdimisht për aspektet e legjitimimit të gjykatave, të cilat e vënë në lëvizje atë nëpërmjet kontrollit incidental. Sipas saj, gjykata ose gjyqtari i cili kërkon kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit përpara Gjykatës Kushtetuese, duhet të respektojë disa kritere; *së pari*, gjykata ose gjyqtari, gjatë një procesi gjyqësor, duhet të përcaktojë/identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete; *së dyti*, duhet të parashtrojë arsye serioze për jokushtetutshmërinë e këtij ligji (të një ose të disa dispozitave të ligjit), duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; *së treti*, të ketë krijuar bindjen se gjykimi nga gjykata ose gjyqtari nuk mund të përfundojë në mënyrë të pavarur nga gjykimi në Gjykatën Kushtetuese dhe se kjo gjykatë/ky gjyqtar nuk kishte mundësi ta zgjidhte çështjen, edhe pa iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese; *së katërti*, të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar ligjin në përputhje me Kushtetutën (*vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.30, datë 17.06.2010; nr.18, datë 23.04.2010; nr.12, datë 14.04.2010; nr.2, datë 03.02.2010; nr.13, datë 04.05.2009; nr.5, datë 06.03.2009; nr.14, datë 21.07.2008); së pesti*, të argumentojë nëse ka pasur mundësi për interpretim të dispozitës në pajtim me Kushtetutën *(vendimi i Mbledhjes së Gjyqtarëve nr.142, datë 01.12.2011*).

13. Në mbështetje të këtyre kritereve, Gjykata çmon se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier nuk legjitimohet, pasi çështja e paraqitur për shqyrtim para saj ka pasur për objekt deklarimin e pavlefshmërisë së titujve ekzekutivë, faturat e shitjes së energjisë elektrike, bazuar në nenin 609 të KPC-së, që nuk ka lidhje të drejtpërdrejtë me objektin e kërkesës para Gjykatës Kushtetuese, (antikushtetutshmëria e ligjit për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike).

14. Po në mbështetje të kritereve të lartpërmendura, Gjykata vlerëson se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, *prima facie*, ka shkaqe dhe argumente, të cilat përbëjnë bazën ku mbështeten pretendimet për papajtueshmëri të ligjit me Kushtetutën. Kjo gjykatë, me gjykimin e çështjes civile me objekt lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për titujt ekzekutivë për faturat mujore të papaguara të energjisë elektrike, ka identifikuar normat dhe parimet kushtetuese, të cilat ligji nuk i ka respektuar ose i ka cenuar, si dhe ka argumentuar mjaftueshëm shkaqet për të cilat kërkohet shfuqizimi i ligjit. Për më tepër, kjo gjykatë ka argumentuar se nuk ka pasur mundësi të interpretimit të ligjit në pajtim me Kushtetutën dhe për këtë arsye nuk mund të përdorte mekanizëm tjetër veç atij të kontrollit incidental të ligjit para Gjykatës Kushtetuese. Prandaj dhe Gjykata konkludon se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë legjitimohet, për shkak se ekziston lidhja e drejtpërdrejtë midis zgjidhjes së çështjes konkrete dhe ligjit që kundërshtohet për papajtueshmëri me Kushtetutën.

15. Për rrjedhojë, Gjykata sqaron se më poshtë do të marrë në analizë vetëm pretendimet e ngritura nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë në lidhje me mosrespektimin e kërkesave të nenit 42 dhe 17 të Kushtetutës, me mosrespektimin e parimit të barazisë në ligj sipas nenit 18 të Kushtetutës dhe mosrespektimin e parimit të sigurisë juridike.

IV

A. Për pretendimin për mosrespektimin e kërkesave të nenit 42 dhe 17 të Kushtetutës

16. Sipas gjykatës referuese, nëpërmjet ligjit për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike cenohet e drejta e pronësisë e debitorit, por jo nëpërmjet një procesi të rregullt ligjor, të kërkuar nga neni 42 i Kushtetutës, pasi procedura e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit nuk përmbush standardet e këtij procesi, duke qenë se është një gjykim vetëm mbi ligjshmërinë e aktit.

17. Po kjo gjykatë pretendon se kriteri "interes publik", në ligjin për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike, nuk ekziston, sepse në një marrëdhënie kontraktuale prevalon parimi i autonomisë së vullnetit, që do të thotë se palët me vullnet të lirë marrin përsipër të drejta dhe detyrime, pasojat e të cilave vijnë ekskluzivisht për to dhe për asnjë tjetër.

18. Sipas subjektit të interesuar, Kuvendit, ky ligj kufizon të drejtën për një proces të rregullt ligjor, por duke plotësuar dy kriteret e nenit 17 të Kushtetutës, për shkak të një interesi publik dhe duke mos cenuar thelbin e së drejtës, që është garantuar me nenin 609 të KPC-së. Të njëjtat argumente paraqet dhe subjekti tjetër i interesuar, Avokatura e Shtetit.

19. Neni 42 i Kushtetutës sanksionon se liria, prona dhe të drejtat e njohura me Kushtetutë dhe

me ligj nuk mund të cenohen pa *një proces të rregullt ligjor*. Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.

20. Gjykata vlerëson se, duke qenë se e drejta për një proces të rregullt ligjor përbën një nga të drejtat themelore të individit, ajo ka për detyrë të verifikojë ekzistencën e kufizimit, si dhe nëse ky kufizim është bërë sipas kritereve të përcaktuara shprehimisht në Kushtetutë.

21. Gjykata rithekson se për të justifikuar, në pikëpamje të Kushtetutës, prekjen e të drejtave dhe lirive themelore të individit, është e domosdoshme të përmbushen disa kushte, siç janë ato që kufizimi të realizohet me ligj, të jetë bërë për interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, të jetë në përpjesëtim me gjendjen që e ka diktuar, si dhe të mos cenojë thelbin e të drejtave dhe të lirive themelore (*vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.10, datë 19.03.2008*).

22. Gjykata ka theksuar se: "...lista e çështjeve me interes publik nuk mund të jetë kurrsesi shteruese, pasi interesi publik duhet kuptuar në sensin relativ, në varësi të situatave të ndryshme që krijohen" (*vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.18, datë 14.05.2003).*

23. Duke pasur parasysh këto konsiderata të përgjithshme, kjo Gjykatë çmon se furnizimi me energji elektrike, si shërbim me interes të përgjithshëm, meriton vëmendje dhe trajtim të posaçëm nga ligjvënësi, për dy arsye: i) për shkak të situatës monopol të CEZ sh.a., aktualisht; ii) për shkak të specifikës së shërbimit. Vazhdimësia, cilësia dhe aksesueshmëria e këtij shërbimi duhet t'u ofrohet të gjithë konsumatorëve pa përjashtim, sipas kritereve specifike ligjore. Për më tepër, trajtimet specifike ligjore, me synim që të garantohet aksesi i çdo individi në mallrat dhe shërbimet bazë/jetike, janë të domosdoshme, sepse këto shërbime ndikojnë në cilësinë e jetës dhe janë një parakusht për gëzimin e shumë të drejtave të tjera themelore të individit.

24. Për më tepër, Gjykata vlerëson se parimi i shtetit social, i parashikuar që në preambulën e Kushtetutës sonë, e përligj ndërhyrjen e autoritetit publik në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë edhe në marrëdhëniet juridike private, për të mbrojtur interesat e përgjithshëm, si p.sh. kontrolli publik i kostos së jetesës, lufta kundër inflacionit, shtytja dhe nxitja e aktiviteteve prodhuese, mbrojtja e shtresave të varfra, promovimi i vlerave sociale, etj. Është e pamohueshme që në varësi të rrethanave, mund të justifikohet ruajtja nga ana e shtetit e një mase të caktuar ndërhyrjeje në sipërmarrje, të cilat kanë qenë publike dhe më pas janë privatizuar, kur ato operojnë në fusha të shërbimeve me interes publik.

25. Në zbatim të vlerësimeve të mësipërme të saj, Gjykata identifikon si interes publik në ligjin për atribuimin e faturës së energjisë elektrike si titull ekzekutiv, përmirësimin e cilësisë dhe aksesit të këtij shërbimi, si shërbim tepër jetik për të gjithë konsumatorët dhe shoqërinë në tërësi.

26. Gjykata e sheh të arsyeshme që, sa i përket një prej kërkesave të nenit 17/2 të Kushtetutës, që është moscenimi i thelbit të së drejtës nga kufizimi, të ritheksojë se në një çështje të mëparshme, të ngjashme me çështjen në shqyrtim, konkretisht çështjen me objekt papajtueshmërinë me Kushtetutën të "akteve për dhënien e kredive bankare" si tituj ekzekutivë, ajo ka pranuar se procedura për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit edhe nëse eventualisht i cenon ndonjë të drejtë debitorit, kjo e drejtë mund të rivendoset nëpërmjet garantimit të një procesi të rregullt ligjor, bazuar në nenin 609 të KPC-së, pra duke mos u cenuar thelbi i së drejtës (*vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.39, datë 16.10. 2007*).

27. Megjithatë, gjykata referuese pretendon se edhe nëse kufizimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor mund të jetë bërë për mbrojtjen e interesave publikë dhe nuk cenon thelbin e së drejtës, ai nuk është proporcional me gjendjen që e ka diktuar atë.

28. Gjykata çmon ta vlerësojë këtë pretendim nën dritën e testit të proporcionalitetit. Kështu, kushti i proporcionalitetit të ndërhyrjes me gjendjen që e ka diktuar atë (ndërhyrjen), imponon ligjvënësin të aplikojë mjete të tilla ligjore, të cilat duhet të jenë efektive, d.m.th. të zgjedhura në mënyrë të tillë që të jenë të përshtatshme për realizimin e synimeve që ndiqen. Përdorimi i këtyre mjeteve duhet të jetë i domosdoshëm, gjë që do të thotë se synimi nuk mund të arrihet me mjete të tjera. Domosdoshmëria ka të bëjë gjithashtu edhe me përdorimin e mjeteve më pak të dëmshme për subjektet që u cenohen të drejtat dhe liritë. Kushti i përpjesëtimit të kufizimit me gjendjen që e ka diktuar, konkretizohet në kërkesën e domosdoshmërisë, dobishmërisë dhe proporcionalitetit, në kuptimin strikt të kufizimeve të imponuara.

Respektimi i këtyre kushteve kërkon një analizë të kujdesshme në çdo rast konkret, duke ballafaquar interesin publik që dikton kufizimin me ato të drejta që si rezultat i tij i nënshtrohen kufizimit, si dhe duke vlerësuar edhe mënyrën e kufizimit (*vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr. 16, datë 25.07.2008*).

29. Gjykata vlerëson se në thelb të parimit të proporcionalitetit qëndron "ekuilibrimi i drejtë i interesave", vlerësimi i rëndësishëm dhe objektiv i tyre, si dhe shmangia e konfliktit nëpërmjet përzgjedhjes së mjeteve të duhura për realizimin e tyre. Një kufizim do të konsiderohej në përputhje me standardet e parimit të proporcionalitetit nëse: i) objektivi i ligjvënësit është mjaftueshëm i rëndësishëm për të justifikuar kufizimin e së drejtës; ii) masat e marra janë të lidhura në mënyrë të arsyeshme me objektivin-ato nuk mund të jenë arbitrare, të padrejta, ose të bazuara mbi vlerësime alogjike; iii) mjetet e përdorura nuk janë më të ashpra se sa për të arritur objektivin e kërkuar- sa më të mëdha efektet e dëmshme të masës së përzgjedhur, aq më tepër objektivi për t'u arritur duhet të jetë i rëndësishëm, në mënyrë që masa të justifikohet si e nevojshme (*perifrazim nga çështjet Marper kundër Mbretërisë së Bashkuar, vendim i datës 4 dhjetor 2008, prg.101-104; Coster kundër Mbretërisë së Bashkuar, vendim i datës 18 janar 2001, prg.106-108, 117-118; Faber kundër Hungarisë, vendim i datës 24 korrik 2012, prg. 28-41; Nada kundër Zvicrës, vendim i datës 12 shtator 2012, prg.185 dhe 191*).

30. Duke iu kthyer rastit konkret, në vlerësimin e Gjykatës ligjvënësi ka respektuar ekuilibrin e nevojshëm ndërmjet interesit publik nga njëra anë që synon qëndrueshmërinë e sistemit elektroenergjetik, garantimin për vjeljen e detyrimeve brenda një afati të arsyeshëm e për rrjedhojë përmirësimin e cilësisë dhe të aksesit të këtij shërbimi, si dhe nga ana tjetër garantimit të mbrojtjes ligjore të individit, në rast të abuzimit me faturat e energjisë elektrike. Në legjislacionin mbi sektorin e energjisë elektrike ka parashikime të hollësishme mbi trajtimin dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve ndërmjet të licencuarve dhe konsumatorëve, duke i dhënë Entit Rregullator të Energjisë Elektrike kompetencën e trajtimit administrativ të ankesave të konsumatorëve, në rast të mosmarrëveshjeve mes furnizuesit dhe konsumatorëve. Po në këtë drejtim mund të theksohet dhe detyrimi i aprovimit të "kontratës tip" të furnizimit me energji elektrike ndërmjet konsumatorëve tarifore dhe furnizuesit, nga ERE, institucion i pavarur mbikëqyrës për ruajtjen e ekuilibrave ndërmjet interesave të konsumatorëve, shtetit, investitorëve dhe pjesëmarrësve të tjerë në sektorin e energjisë elektrike. Në këtë kontratë është parashikuar një procedurë e detajuar e verifikimit të ankesave nga furnizuesi, e pezullimit të ekzekutimit të faturës për faturime dukshëm të larta si dhe anulimit tërësisht ose pjesërisht të faturës së energjisë elektrike, në rast se ankimi qëndron, duke garantuar mbrojtje të interesave të konsumatorëve nëpërmjet një procesi administrativ.

31. Në vazhdën e argumenteve të mësipërme, Gjykata rithekson se neni 609 i KPC-së i njeh të drejtën debitorit *"të kërkojë në gjykatën kompetente të vendit të ekzekutimit që të deklarohet se titulli ekzekutiv është i pavlefshëm, ose se detyrimi nuk ekziston, ose ekziston në një masë më të vogël ose është shuar më pas"* (vendimi *i Gjykatës Kushtetuese nr.39, datë 16.10.2007*). Për rrjedhojë, procedura e lëshimit të urdhrit të ekzekutimit, bazuar në ligjin për atribuimin e faturave të energjisë elektrike si titull ekzekutiv, nuk është procedurë e pakthyeshme, sepse debitorit i aksesohet e drejta e ngritjes së kërkesë-padisë në gjykatë, bazuar në nenin 609 të KPC-së, duke iu garantuar një proces gjyqësor i plotë dhe i gjithanshëm, njësoj si me çdo padi themeli.

32. Gjithashtu, Gjykata vëren se metoda e përzgjedhur nga ligjvënësi nëpërmjet cilësimit si titull ekzekutiv të akteve të ndryshme, nuk është zbatuar vetëm në sektorin e energjisë elektrike, por ndeshet dhe në fusha të tjera. Kjo nuk tregon se atribuimi si titull ekzekutiv i faturës së energjisë elektrike është forma e vetme për të arritur qëllimin e kërkuar, por tregon se ligjvënësi këtë formë të atribuimit si titull ekzekutiv të një akti e ka konceptuar si të domosdoshme dhe efektive, në disa sektorë me problematika sociale, ekonomike apo dhe fushat me interes të përgjithshëm, të cilat e justifikojnë deri në një farë mase ndërhyrjen nga ana e tij. Në rast se procedura e mbledhjes së të ardhurave nga konsumi i energjisë elektrike nuk do të ishte efektive, sistemi energjetik do të kishte pasoja negative jo vetëm mbi konsumatorët debitorë, por edhe konsumatorë të tjerë tepër të rëndësishëm, si spitalet, shkollat, burgjet, etj. Pagimi, në kohë të arsyeshme, i faturës së konsumit të energjisë elektrike nga ana e konsumatorëve tariforë paraqet domosdoshmëri edhe për shkak të mosakumulimit të "borxhit të keq", i cili ndikon në mënyrë të drejtpërdrejtë në rritjen e nivelit të tarifës për konsumatorët tariforë të energjisë elektrike.

33. Nën dritën e këtyre konsideratave, Gjykata vlerëson se metoda e përzgjedhur nga ligjvënësi, sipas së cilës fatura e energjisë elektrike përbën titull ekzekutiv, ekuilibron interesat e vëna në diskutim, si dhe është diktuar nga domosdoshmëria dhe efektshmëria për të realizuar shlyerjen e detyrimeve financiare të energjisë elektrike nga konsumatorët, brenda një afati kohor të arsyeshëm. Për rrjedhojë, ky ligj përmbush standardet e kërkuara nga neni 17 i Kushtetutës.

B. Për pretendimin mbi cenimin e barazisë së palëve në kundërshtim me nenin 18 të Kushtetutës

34. Gjykata referuese pretendon se ligji për atribuimin e faturës së energjisë elektrike si titull ekzekutiv, është diskriminues, sepse kontrata mes CEZ sh.a. dhe abonentit është kontratë individuale mes dy subjekteve të barabarta prandaj dhe çdo konflikt duhet zgjidhur me padi themeli në gjykatë. Po sipas kësaj gjykate, neni 510/e i KPC-së konsideron tituj ekzekutivë, vetëm ato akte të cilat i përkasin sferës publike dhe jo akteve të lëshuara nga entitete të organizuara në formë shoqërie tregtare, sikundër është lëshimi i faturës së energjisë elektrike nga CEZ sh.a.

35. Gjykata, nëpërmjet jurisprudencës së saj, në disa vendime ka interpretuar nenin 18 të Kushtetutës, duke u shprehur se: "Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëllojta për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia para ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta" si dhe "Vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme e objektive mund të përligjet trajtim i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë". (...) "Barazia në ligj dhe para ligjit kërkon që të gjitha subjektet të trajtohen në mënyrë të njëjtë, por nuk parakupton zgjidhje të njëllojta për individë apo kategori subjektesh të cilët ndodhen në kushte objektivisht të ndryshme" (*vendimi nr.34, datë 20.12.2005; vendimi nr.39, datë 16.10.2007 i Gjykatës Kushtetuese*).

36. Gjykata vlerëson se kontrata e furnizimit me energji elektrike mes dy palëve, njëra me cilësinë e furnizuesit dhe tjetra me cilësinë e blerësit, edhe pse mes dy subjekteve kontraktuale private, nuk sjell vetëm pasoja ndërmjet palëve. Pagimi i detyrimeve kontraktuale financiare ndaj CEZ SHA, për konsumin e energjisë elektrike, ndihmon stabilitetin financiar të kësaj shoqërie dhe, për rrjedhojë, dhe funksionimin sa më të mirë të sistemit elektroenergjetik, i cili për nga rëndësia është jetik për funksionimin normal të shoqërisë. Sipas Gjykatës, sikundër argumentoi dhe më lart, *(supra, prg.25*), kjo kontratë tenton edhe realizimin dhe ndjekjen e një qëllimi publik/interesi të përgjithshëm. Nga kjo pikëpamje, në kontratën e furnizimit me energji elektrike, jemi para subjekteve në pozita objektivisht të ndryshme, prandaj dhe Gjykata çmon se kushtetutshmëria e ligjit nuk duhet kontrolluar në drejtim të cenimit të parimit të barazisë.

C. Për pretendimin mbi cenimin e parimit të sigurisë juridike

37. Gjykata referuese pretendon se ligji vjen në kundërshtim me parimin e shtetit të së drejtës dhe me parimin e sigurisë juridike. Në çështjet civile, me objekt lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për faturat e energjisë elektrike, janë konstatuar praktika të ndryshme të gjykatave, lidhur me faktin se kamatëvonesat janë tituj ekzekutivë, si pjesë përbërëse e faturës së energjisë elektrike. Kjo situatë vjen si pasojë e paqartësisë dhe mungesës së parashikimeve tekstuale ligjore. Ligjit i mungon përcaktimi i elementeve përbërëse të faturës së energjisë elektrike, si dhe momenti se kur fatura bëhet titull ekzekutiv. Në këtë kontekst, mund të merrnin cilësinë e titullit ekzekutiv dhe detyrime të cilat nuk kanë qenë në qëllimin e ligjvënësit. Një pasojë e tillë do të ishte e rrezikshme për të drejtat e individëve, duke cenuar dhe parimin e sigurisë juridike.

38. Gjykata ka theksuar se në vlerësimin e kushtetutshmërisë së ligjeve, ajo niset nga prezumimi i pajtueshmërisë së tyre me Kushtetutën. Kjo do të thotë se, lidhur me jokushtetutshmërinë e pretenduar, duhet të parashtrohen argumente bindëse, për t'i dhënë mundësi Gjykatës Kushtetuese të vlerësojë nëse zgjidhjet ligjore të zbatuara shkelin normat dhe vlerat kushtetuese (*vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.16, datë 25.07.2008*).

39. Gjykata vlerëson se pretendimet e parashtruara për cenimin e sigurisë juridike nëpërmjet trajtimit të faturës së konsumit të energjisë elektrike si titull ekzekutiv, nuk janë të mjaftueshme për t'i

konsideruar në nivel kushtetues.

40. Gjykata, bazuar në analizën në tërësi të pretendimeve të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë, arrin në përfundimin se ligji për trajtimin si titull ekzekutiv të faturës së konsumit të energjisë elektrike, nuk bie në kundërshtim me kërkesat e neneve 42, dhe 17 të Kushtetutës. Për këtë arsye, kërkesa për vlerësimin e ligjit objekt shqyrtimi, si të papajtueshëm me Kushtetutën, është e pabazuar dhe për rrjedhojë duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 145/2 të Kushtetutës dhe nenit 72 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Xhezair Zaganjori, Vladimir Kristo, Altina Xhoxhaj, Sokol Berberi, Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Admir Thanza.